

Franchise sözleşmesinin iptal edilmesi sonucu iade edilen tutarın kurum kazancı ve KDV yönünden değerlendirilmesi.

Belge türü	Özelge
Kanun	KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU
Özelge no	B.07.1.GİB.4.34.17.01-010.01-6312
Tarih	06.01.2017

T.C.
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
İSTANBUL VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
Mükellef Hizmetleri Katma Değer Vergisi Grup Müdürlüğü

Sayı : 39044742-010.01-6312 06.01.2017

Konu : Franchise sözleşmesinin iptal edilmesi sonucu iade edilen tutarın kurum kazancı ve KDV yönünden değerlendirilmesi.

İlgide kayıtlı özelge talep formunda, gıda sektöründe faaliyette bulunduğunuzu, aynı sektörde faaliyet gösteren başka bir firma ile 2012 yılında franchise sözleşmesi kapsamında isim hakkı kullandırma bedeli olarak fatura düzenlediğinizi, 2014 yılında söz konusu firmanın isim haklarını kullanmayacağı gerekçesi ile franchise sözleşmesini iptal edip fatura düzenlemek suretiyle iade etmek istediğini belirterek, iade faturasına konu franchise bedelinin 2014 yılında kurum kazancının tespitinde gider gösterip gösterilemeyeceği ve söz konusu faturada hesaplanan KDV'nin indirim konusu yapıp yapılamayacağı konusunda Başkanlığımız görüşü sorulmaktadır.

I- KURUMLAR VERGİSİ YÖNÜNDEN:

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 6 ncı maddesinde kurumlar vergisinin, Kanun'un 1'inci

maddesinde yazılı mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı ve safi kurum kazancının tespitinde, Gelir Vergisi Kanununun ticarî kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu hüküm uyarınca safi kurum kazancının tespit edilmesinde Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesi yanında Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinde yer alan giderler indirilebilecektir.

Diğer taraftan, Gelir Vergisi Kanununun "*Ticari Kazancın Tarifi*" başlıklı 37 nci maddesinde, "*Her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazançlar ticari kazançtır*" hükmü yer almış olup; aynı Kanunun "*Bilanço Esasında Ticari Kazancın Tespiti*" başlıklı 38 inci maddesinde ise,

"Bilanço esasına göre ticari kazanç, teşebbüsdeki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müsbet farktır. Bu dönem zarfında sahip veya sahiplerce:

1. İşletmeye ilave olunan değerler bu farktan indirilir;

1. İşletmeden çekilen değerler ise farka ilave olunur.

Ticari kazancın bu suretle tespit edilmesi sırasında, Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümleri ile bu kanunun 40 ve 41 inci maddeleri hükümlerine uyulur." denilmiş, Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinde, safi kazancın tespit edilmesinde indirilecek giderler sayılmış olup maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde ise Ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderlerinin safi kazancın tespitinde gider olarak dikkate alınmasına ilişkin hükme yer verilmiştir.

Ayrıca, ticari kazancın tespitinde iki temel ilke geçerlidir. Bunlar "dönemsellik" ve "tahakkuk esası" ilkeleridir. Tahakkuk esası ilkesinde, gelir veya giderin miktar ve mahiyet itibarıyla kesinleşmiş olması, yani geliri veya gideri doğuran işlemin tekemmül etmesinin yanı sıra, miktarının ve işlemde kaynaklanan alacağın veya borcun ödeme şartlarının da belirlenmiş olması gereklidir. Bu esas dikkate alındığında bir gelir unsurunun, özel bir düzenleme bulunmadığı sürece, mahiyet ve tutar itibarıyla kesinleştiği dönem kazancının tespitinde dikkate alınması gerekmektedir.

Bu hüküm ve açıklamalara göre, düzenlenen sözleşmeye istinaden verdiğiniz hizmete ilişkin tahsil edilen tutarların, tahakkuk ve dönemsellik ilkeleri gereğince, ilgili oldukları dönemlere ilişkin kurum kazancınızın tespitinde dikkate alınması gerekmektedir.

Hizmeti alan müşteri tarafından sözleşmenin feshi istenerek hizmetin gerçekleştirilmemesi veya hizmet alımından vazgeçilmesine istinaden, tahsil edilmiş franchise bedellerinin sözleşmenin feshedildiği

tarihten sonraki dönemlere ilişkin kısmının müşteriye iade edilmesi halinde, bu tutarların daha önce kurum kazancınızın tespitinde gelir olarak dikkate alınmış olması ve müşteriye iade edilen bu tutarların belgelendirilmesi şartıyla, söz konusu tutarların iade edildiği döneme ait kurum kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınması mümkündür.

Söz konusu işlemlerin muvazaalı olarak indirim konusu yapıldığının tespit edilmesi halinde, bu tutarlara tekabül eden verginin, cezalı olarak tarh edileceği hususu tabiidir.

II-KATMA DEĞER VERGİSİ YÖNÜNDEN:

3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun;

-1/1 inci maddesinde, ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyetleri çerçevesinde Türkiye'de yapılan teslim ve hizmetlerin KDV'ye tabi olduğu;

-29/1-a maddesinde, mükelleflerin, yaptıkları vergiye tabi işlemler üzerinden hesaplanan KDV'den, bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, faaliyetlerine ilişkin olarak kendilerine yapılan teslim ve hizmetler dolayısıyla hesaplanarak düzenlenen fatura ve benzeri vesikalarda gösterilen KDV'yi indirebilecekleri,

-29/3 üncü maddesinde, indirim hakkının vergiyi doğuran olayın vuku bulduğu takvim yılı aşılmamak şartıyla, ilgili vesikaların kanuni defterlere kaydedildiği vergilendirme döneminde kullanılabileceği,

-30/a maddesinde ise vergiye tabi olmayan veya vergiden istisna edilmiş bulunan malların teslimi ve hizmet ifası ile ilgili alış vesikalarında gösterilen veya bu mal ve hizmetlerin maliyetleri içinde yer alan katma değer vergisinin mükellefin vergiye tabi işlemleri üzerinden indirilemeyeceği,

-30/d maddesinde, Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarına göre kazancın tespitinde indirimi kabul edilmeyen giderler dolayısıyla ödenen katma değer vergisinin indirim konusu yapılamayacağı,

hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanununun 35 inci maddesinde ise işlem den vazgeçilmesi veya sair sebeplerle matrahta değişiklik vuku bulduğu hallerde, vergiye tabi işlemleri yapmış olan mükelleflerin borçlandığı ya da indirim hakkı bulunan vergiyi değişikliğin mahiyetine uygun şekilde ve değişikliğin meydana geldiği dönemde düzelterekleri; bu işlemlerin yapılabilmesi için iade olunan malların fiilen işletmeye girmiş olması ve bu girişin defter kayıtları ile beyannamede gösterilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Konu ile ilgili olarak Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinin "III/C-6. Matrah ve İndirim Miktarlarının Değişmesi" başlıklı bölümünde konuya ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

İade olunan malların fiilen işletmeye girmiş olması ve bu girişin defter kayıtları ile beyannamede gösterilmesi şartıyla malların iade edilmesi, işlemin gerçekleşmemesi, işlemten vazgeçilmesi veya sair sebeplerle matrahta değişiklik vuku bulduğu hallerde, vergiye tabi işlemleri yapmış olan mükellef bunlar için borçlandığı vergiyi; bu işlemlere muhatap olan mükellef ise indirme hakkı bulunan vergiyi değişikliğin mahiyetine uygun şekilde ve değişikliğin vuku bulduğu vergilendirme dönemi içinde Kanunun 35 inci maddesi hükmü gereğince düzeltirler.

Buna göre, isim hakkının kullanılması (franchise sözleşmesi) kapsamında peşin tahsil edilen ve ilgili dönemde beyan edilen KDV ile ilgili olarak sözleşmeden vazgeçildiği dönemden sözleşme süresinin sonuna kadar hesaplanan kira bedeline yönelik düzenlenecek iade faturasında gösterilen KDV'nin, Kanunun 29/3 üncü maddesi dikkate alınarak iade faturasının düzenlendiği takvim yılı aşılmamak koşuluyla indirim konusu yapılması mümkün bulunmaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026